ASSOCIACIÓ EDUCATIVA ITACA

Àmbit geogràfic: Local
Seu Social: L'Hospitalet de Llobregat
Forma jurídica: Associació

- **76 persones treballadores**
- **46 persones voluntàries**

NOMBRE DE PERSONES ATESES EN ELS SERVEIS A LES PERSONES:

- **11.590 a serveis a la infància i la joventut**
- **57 a serveis a persones dependents o amb discapacitat**
- **4593 a serveis a persones amb problemàtica de salut mental**
- **3 a serveis a persones amb drogodependències**
- **8.277 a serveis a d'altres col·lectius en situació d'exclusió social**
- **11.156 a serveis de cohesió i dinamització social**

www.itacaelsvents.org

Breu història de l'organització

L'Associació Educativa Itaca es va constituir el març de 1977 i es va inscriure oficialment el 1985 al Registre d'Entitats Jurídiques de la Generalitat de Catalunya com a associació sense afany de lucre. Una entitat declarada d'utilitat pública que treballem per cobrir les necessitats de la població del barri, i així com consolidar els nostres projectes socials i generar un impacte positiu a les persones.

Neix al barri de Collblanc-Torrassa de L'Hospitalet de Llobregat a partir d'un grup de joves i un clergue de Sant Viator que, sota el nom inicial de CJC (Comunitat de Joves Cristians), impulsaven un projecte comunitari vinculat a valors educatius i de compromís social.

Posteriorment adopta el nom d'Itaca, inspirat en el poema de C. Kavafis, com a símbol de recorregut educatiu i transformador.

Al llarg de la seva trajectòria, l'entitat s'ha consolidat com a referent socioeducatiu al territori, amb una intervenció centrada en infants i joves. Actualment, l'entitat acompanya diàriament més de 300 participants i prop de 1.000 persones participen anualment en algun dels projectes. L'equip està format per més de 60 professionals, més de 20 persones voluntàries i un centenar d'estudiants en pràctiques vinculats l'àmbit social i educatiu.

Missió

La missió d'Itaca és promoure el desenvolupament integral d'infants, joves i famílies a través de l'educació, el lleure i l'acció social, afavorint la igualtat d'oportunitats i la participació. La seva visió és convertir-se en una entitat referent, innovadora i sostenible, capaç de generar un impacte real i transformador. El lema de l'associació "compromís de persones al servei de persones" resumeix l'essència de l'entitat arrelada al barri i compromesa amb la igualtat d'oportunitats, la inclusió i cohesió social. La missió d'Itaca és promoure el desenvolupament integral d'infants, joves i famílies a través de l'educació, el lleure i l'acció social, afavorint la igualtat d'oportunitats i la participació. La seva visió és convertir-se en una entitat referent, innovadora i sostenible, capaç de generar un impacte real i transformador. El lema de l'associació "compromís de persones al servei de persones" resumeix l'essència de l'entitat arrelada al barri i compromesa amb la igualtat d'oportunitats.

Descripció de l'activitat

L'àmbit d'actuació principal és la realitat social del barri i de la ciutat, ons'ofereix espais educatius diaris per a infants i joves, activitats de lleure, reforç escolar, projectes de suport familiar i accions específiques durant els períodes de vacances escolars. També impulsa programes comunitaris i de treball en xarxa amb altres entitats, serveis socials, centres educatius i administracions públiques.

Els projectes principals d'Itaca inclouen:

- Espais socioeducatius d'infants i joves (3-17 anys): reforç escolar, acompanyament emocional, activitats artístiques i esportives, treball amb famílies i valors de convivència.
- Projecte perinatal: projecte destinat a dones embarassades oferint un espai segur i d'acompanyament integral.
- Projectes d'infància de 0-3 anys i suport familiar: espais d'acollida, orientació i suport a mares i pares joves o en situació de vulnerabilitat.
- Projectes de joventut i inserció sociolaboral (16-30 anys): orientació laboral, formació, pràctiques i acompanyament a la transició a la vida adulta.
- Projectes de lleure: esplais, colònies, i activitats d'estiu com a espais de creixement personal, participació i convivència.
- Programes comunitaris.

DESCRIPCIÓ DE LA INICIATIVA PROPOSADA

PROCÉS COMUNITARI INTERCULTURAL (PCI)

Breu descripció

El Procés Comunitari Intercultural de Collblanc – la Torrassa s'inicia amb el Projecte d'Intervenció Comunitària Intercultural (ICI), desenvolupat per l'Associació Educativa Itaca entre 2014 i 2020 amb el suport de l'Obra Social "la Caixa" i l'Ajuntament de l'Hospitalet. Des del 2021 fins a l'actualitat, contem amb el suport d'altres administracions com la Generalitat i la Diputació de Barcelona, assegurant la continuïtat i sostenibilitat del projecte. La missió del projecte recau en generar espais de relació entre ciutadania, serveis i administració, fomentant el benestar comunitari.

L'objectiu principal de la iniciativa és enfortir la participació ciutadana, promovent la convivència i la cohesió social al barri, a partir de la creació de grups i activitats comunitàries que vinculin a diferents agents públics i recursos associatius del barri. Així mateix, la iniciativa pretén donar resposta a diferents necessitats detectades englobades a tres àmbits prioritaris: la salut, educació i la comunicació. La Salut, tot avançant en clau comunitària cap a un districte saludable. L'Educació entesa com a procés que es dona al llarg de la vida i que implica al conjunt de la comunitat. La Comunicació com a factor de convivència i la cohesió social, posant l'accent en les relacions ciutadanes inclusives.

Per aconseguir-ho, es creen estais de trobada de suport mutu entre la ciutadania, s'ofereixen activitats saludables i culturals, així com d'apoderament i es celebren tallers enfocats a la socialització i participació. Per tant, el projecte s'alinea amb els ODS 1, 3 i 4 de l'Agenda 2030, orientats a la reducció de les desigualtats, la millora de la salut i el benestar, i l'accés a una educació inclusiva i de qualitat.

Aportació de valor de la iniciativa

El projecte aporta un model innovador de treball comunitari basat en la governança compartida i la col·laboració intersectorial. Integra institucions, serveis i ciutadania en espais estables de decisió i acció, reforçant la confiança mútua i el treball en xarxa. Genera impacte mesurable en participació, benestar emocional, reducció de la soledat i millora de l'accés als recursos. La seva continuïtat de 12 anys, la capacitat d'adaptació i la mirada intercultural transversal el converteixen en una experiència consolidada, transferible i amb alt valor social i territorial.

Necessitat a la que respon

El projecte respon a les necessitats socials detectades al Districte II de l'Hospitalet de Llobregat, un territori amb alta densitat de població, nivells socioeconòmics baixos i una gran diversitat cultural. Les principals problemàtiques estan relacionades amb la pobresa i l'exclusió social, la manca de cobertura de necessitats bàsiques i la saturació dels serveis públics. Moltes famílies es troben en situació de vulnerabilitat econòmica, especialment les monoparentals i les persones grans que viuen soles, fet que incrementa el risc d'aïllament.

També es detecten importants necessitats en l'àmbit de la salut i el benestar emocional, derivades de situacions de solitud no desitjada, dol migratori i manca de xarxes de suport. La salut mental de joves i dones és un àmbit especialment sensible a la localitat. En el context migratori, les barreres lingüístiques i administratives dificulten la inclusió i l'accés als recursos, fet que fa necessari reforçar la mediació intercultural i l'accés als cursos de llengua.

En l'àmbit educatiu, es constaten dificultats de participació familiar, mancances de recursos per a la primera infància, absentisme escolar i sobrecàrrega dels professionals. Finalment, la bretxa digital i les dificultats d'accés a la informació generen incertesa i desconnexió del territori.

El projecte vol donar resposta a aquestes necessitats reforçant la xarxa comunitària, promovent la inclusió, el suport comunitari i el sentiment de pertinença al barri.

Principals objectius assolits

S'ha consolidat una xarxa amb més de 90 recursos del territori i una mitjana anual d'aproximadament 600 persones implicades en comissions, grups de treball i activitats. S'han desenvolupat processos de diagnosi i programació participativa amb més de 1.900 persones destinatàries directes, reforçant el sentiment de pertinença i la corresponsabilitat.

Les accions comunitàries han contribuït a millorar el benestar emocional (amb nivells de satisfacció del 85–90%), a reduir la soledat no desitjada i incrementar l'apoderament ciutadà, incloent processos d'autogestió de grups. També s'ha reforçat la comunicació inclusiva (materials multilingües, mapa de recursos, canals digitals) i la connexió entre serveis públics i actius comunitaris, consolidant espais estables en salut, educació, criança, joventut i convivència.

Principals resultats obtinguts

El projecte consolida un model estable de governança compartida entre administració, serveis i ciutadania, amb una xarxa de 90 recursos del territori i més de 9 anys de vinculació al barri. Els principals resultats obtinguts són:

En participació, s'assoleix una gran implicació ciutadana en la identificació i priorització de necessitats i es consoliden processos d'apoderament amb grups autogestionats, incrementant corresponsabilitat, lideratge comunitari i sentiment de pertinença.

En benestar emocional, l'impacte global se situa entre el 85–90% en millora de condicions de vida. El programa d'activitat física registra un 65% de millora del benestar psicosocial així com en hàbits saludables, descans i suport social percebut.

En criança 0–3 anys, s'assoleix un 80–85% dels objectius, amb reducció de la soledat i la desorientació familiar, millora de la detecció de necessitats i generació de noves iniciatives comunitàries en petita infància, reforçant la xarxa educativa i sanitària.

El protagonisme ciutadà augmenta de forma significativa el 2025, amb major participació en espais de decisió i implementació. Es consoliden iniciatives comunitàries reforçant l'apoderament i la cohesió social.

En accés a recursos i inclusió intercultural, s'assoleix un impacte del 88–90% mitjançant eines multilingües, canals digitals i comunicació setmanal. Es redueixen barreres lingüístiques i digitals, incrementant l'autonomia i millorant l'accessibilitat al sistema de recursos del territori.

Abast de l'experiència

Actualment, el projecte arriba a un total de 1.904 persones destinatàries directes incloent-hi els participants en cada projecte, procés de programació comunitària, trobades comunitàries (1.416 ciutadans i 488 professionals), generant un impacte positiu en múltiples dimensions: millora del benestar emocional, increment dels vincles comunitaris, major ús dels recursos del territori i reforç de l'autonomia i la participació ciutadana.

El projecte ha contribuït a activar i consolidar una xarxa comunitària al districte, connectar els recursos existents, així com fomentar la corresponsabilitat entre els professionals i la ciutadania. S'ha incrementat el coneixement i l'ús dels recursos i serveis del territori, promovent l'autonomia, i l'apoderament de la població.

Es tracta d'un projecte innovador en l'àmbit de la intervenció comunitària, ja que aborda necessitats socials complexes des d'una perspectiva col·lectiva.

Persones implicades en l'experiència:

Treballadores: 3

Membres equips directius: 8

Ateses: 1.904

Principals factors clau d'èxit

L'èxit del Procés Comunitari Collblanc–la Torrassa es basa en diversos factors clau interrelacionats. En primer lloc, destaca una governança compartida sòlida i estable, amb la implicació coordinada de l'Ajuntament, la Generalitat, la Diputació i els serveis del territori. Aquesta estructura multinivell, articulada en comissions i espais estables de treball, garanteix coherència, continuïtat i capacitat de resposta integrada.

En segon lloc, el projecte es fonamenta en un treball en xarxa real i interdisciplinari, amb recursos educatius, socials i sanitaris implicats. Aquesta col·laboració permet una intervenció integral, millora les derivacions i optimitza els recursos disponibles, evitant la fragmentació de les actuacions.

Un tercer factor clau és l'enfocament comunitari basat en l'apoderament ciutadà. La població participa activament en la diagnosi, la priorització de necessitats i el disseny d'accions, amb espais reals de decisió i grups autogestionats, fet que incrementa la pertinència i sostenibilitat del projecte.

També és determinant la capacitat d'adaptació a un territori altament divers i complex, amb més de 130 nacionalitats. Les estratègies inclusives i flexibles permeten respondre a realitats socials molt diverses i canviants.

Finalment, el projecte genera cohesió social i vincles comunitaris estables, creant espais segurs de relació que redueixen l'aïllament i milloren el benestar emocional.

Dificultats i reptes superats

Un dels principals reptes en el desenvolupament de la iniciativa ha estat garantir una representativitat real i equilibrada del territori en els diferents espais de participació i grups de treball. Ha estat especialment important incorporar perfils professionals diversos i afavorir la participació activa de la ciutadania, integrant mirades, necessitats i experiències plurals. Tot i que encara hi ha marge de millora, s'ha aconseguit implicar nous recursos, serveis i persones del territori que fins ara no havien participat en el projecte, enriquint el procés comunitari i reforçant-ne la legitimitat.

També ha suposat un repte situar la ciutadania com a agent actiu del procés i no només com a participant. La implicació de veïns i veïnes en grups motors, comissions i activitats comunitàries ha reforçat el sentiment de pertinença, la corresponsabilitat i la cohesió social. Experiències com The Bridge, Som Barri o els grups autònoms de dones evidencien l'impacte positiu de generar espais reals de decisió i creació col·lectiva.

Un altre repte ha estat garantir l'accessibilitat de la informació i una comunicació intercultural i inclusiva. Accions com la traducció de materials, l'ús de llenguatges accessibles, la combinació de formats presencials i digitals i el reforç de canals comunitaris han contribuït a reduir barreres de participació.

Elements innovadors que aporta la iniciativa

La iniciativa destaca pel seu model integral, comunitari i intersectorial, capaç d'articular de manera sostinguda administració pública, serveis tècnics, entitats i ciutadania en un sistema estable de governança compartida. Gràcies a aquest es pot configurar un espai d' acció col·lectiva per identificar i donar resposta a necessitats socials.

Per tant, un dels elements d'innovació és la metodologia cooperativa i comunitària de la qual destaquem el diagnòstic realitzat al districte; Diagnòstic Comunitari 2024 "Veus diverses: teixint un saber compartit de Collblanc-la Torrassa" (https://procescomunitaricollblanclatorrassa.wordpress.com/diagnostic-comunitari-veus-diverses-teixint-un-saber-compartit-de-collblanc-la-torrassa/) amb el qual s'ha pogut avaluar diferents aspectes vitals per poder fer una programació adaptada i que garanteixi una millora sostinguda a les necessitats sorgides. Aquest element innovador ha constituït una base teòrica i de dades amb aportacions dels diferents actors que integren la comunitat local i que estableix un marc estratègic rigorós.

El procés de programació comunitària posterior consolida aquesta innovació mitjançant grups de treball temàtics, propostes consensuades i un informe estratègic que reforça la corresponsabilitat i la sostenibilitat del model.

En conjunt, el projecte constitueix un model de governança col·laborativa, basat en evidència i orientat a la transformació i cohesió social del territori, amb capacitat real d'impacte estructural i replicabilitat.

Principals factors que permeten la transferència i replicabilitat

El projecte és transferible perquè es fonamenta en una metodologia clara, estructurada i adaptable a diferents contextos territorials. El model es basa en la creació d'espais de coordinació entre agents diversos, una dinàmica que pot replicar-se en altres municipis o organitzacions amb voluntat de treball comunitari.

Els seus factors clau de replicabilitat són: una metodologia participativa definida, la implicació activa dels professionals del territori, la construcció d'aliances institucionals i comunitàries, i l'orientació a objectius compartits.

A més, no depèn exclusivament de recursos extraordinaris, sinó de la reorganització i connexió dels recursos existents, fet que en facilita l'adaptació a diferents realitats. El model és flexible, sostenible i escalable, i pot integrar-se en estructures ja existents sense requerir transformacions estructurals profundes.

En aquest sentit, el projecte és adaptable a altres territoris per desenvolupar estratègies de xarxa per abordar necessitats socials complexes de manera col·lectiva i eficient.